

Mednarodni standardni sistem številčenja knjig

PRIROČNIK ZA UPORABNIKE MEDNARODNE STANDARDNE KNJIŽNE ŠTEVILKE

Mednarodna izdaja

LJUBLJANA
NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
2014

Najnovejša verzija izvirne izdaje Priročnika za uporabnike Mednarodne standardne knjižne številke je dostopna na naslovu Mednarodne agencije za ISBN <http://www.isbn-international.org>

Priročnik za uporabnike Mednarodne standardne knjižne številke
Prevedla Alenka Kanič
Besedilo strokovno pregledal Ivan Kanič
Lektorirala Suzana Šulek
Oblikoval Jani Pečenko
Založila Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana
2014

ISBN 978-961-6551-53-3
Za slovensko izdajo ©2014 Narodna in univerzitetna knjižnica

Naslov izvirnika: ISBN users' manual, international edition, 6th ed
ISBN 978-92-95055-02-5
©2012 by International ISBN Agency, London, UK

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

655.535.28(035)(0.034.2)

PRIROČNIK za uporabnike Mednarodne standardne knjižne številke [Elektronski vir] : mednarodna izdaja / [prevedla Alenka Kanič]. - El. knjiga. - Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2014

Prevod dela: ISBN users' manual. - Na vrhu nasl. str.: Mednarodni standardni sistem številčenja knjig. - Način dostopa URL: http://www.nuk.uni-lj.si/ISBN_978-961-655-53-3

ISBN 978-961-6551-53-3 (pdf)

276605952

Vsebina

1 Nastanek in uvedba mednarodnega sistema številčenja publikacij	6
2 Prednosti oznak ISBN	6
3 Vloga in namen oznak ISBN	7
4 Struktura oznake ISBN	9
4.1 Element s predpono	10
4.2 Element registracijske skupine	10
4.3 Element registranta	10
4.4 Element publikacije	10
4.5 Kontrolna številka	11
5 Uporaba oznak ISBN	11
5.1 Splošno	11
5.2 Spremembe v publikacijah	11
5.3 Faksimilirani ponatisi	11
5.4 Knjige v različnih končnih oblikah	11
5.5 Publikacije v nevezani obliki	11
5.6 Publikacije v več zvezkih	12
5.7 Zaloga	12
5.8 Publikacije, izdane v sozaložništvu	12
5.9 Prodaja in distribucija publikacij s posredniki	12
5.10 Prezem založnika	12
5.11 Prezem celotne zaloge in pravic za publikacijo	13
5.12 Založniki s sedežem v več krajih	13
5.13 Register ISBN in spremljajoči metapodatki	13
5.14 ISBN se ne sme v nobenem primeru ponovno uporabiti	14
6 ISBN za elektronske publikacije in vzgojno/izobraževalno programsko opremo	15
6.1 Oznaka ISBN za elektronske publikacije	15
6.2 Oznaka ISBN za izdelke s programsko opremo	15
6.3 Načela za dodeljevanje oznak ISBN elektronskim publikacijam in programski opremi	15
7 ISBN za publikacije, tiskane na zahtevo	18
8 Mesto in prikaz oznak ISBN na publikacijah	18
8.1 Splošno	18
8.2 ISBN v obliki črtne kode	19
8.3 Dodatna petmestna koda	20
8.4 Algoritem za izdelavo črtne kode za oznake ISBN in EAN.UCC	20
9 Upravljanje sistema ISBN	20
9.1 Splošno	20
9.2 Mednarodno upravljanje	20
9.3 Registracijske agencije za ISBN	21
9.4 Upravljanje na založniški ravni	21
10 Založniki, ki v sistemu ne sodelujejo	22
11 ISBN in GS1	22
12 ISBN in drugi identifikatorji	23
12.1 DOI	23
12.2 ISBN-A	23
12.3 GTIN	23
12.4 URN	24
12.5 ISAN	24
12.6 ISMN	25
12.7 ISRC	25
12.8 ISSN	26
12.9 ISTC	26
12.10 ISWC	27
12.11 ISNI	27
13 ONIX za knjige	28
14 Publikacije	29
15 Najpogostejša vprašanja v zvezi s sistemom ISBN	29
DODATEK 1 - Izračun kontrolne številke (številke) in porazdelitev razponov	30
A1.1 Izračun kontrolne številke	30
A1.2 Porazdelitev razponov	31

Predgovor k slovenski izdaji

Prihodnje leto bo minilo petdeset let od prvih zamisli o sistemu številčenja knjig v Veliki Britaniji, sistema, ki je zelo hitro prerasel meje svoje domovine in ga danes uporabljamo po vsem svetu, saj Mednarodna agencija za ISBN pod svojim okriljem združuje kar 160 nacionalnih agencij, v ta sistem vključenih držav pa je dosti več. Za pravilno delovanje sistema ISBN, ki ga pokriva mednarodni standard ISO 2108, skrbi Mednarodna agencija za ISBN s sedežem v Londonu. V svoji dolgi življenjski dobi doživlja standard ISO 2108 v tem letu svojo peto revizijo, ki jo pripravlja ISO TC 46/SC 9, in prav kmalu pričakujemo predlog standarda za glasovanje in potrditev.

Slovenski založniki so se s sistemom ISBN srečali v skupni državi z drugimi jugoslovanskimi založniki že leta 1985, ko je začela pod okriljem Jugoslovanskega bibliografskega inštituta v Beogradu delovati agencija za ISBN. Svoje delo je vestno opravljala do leta 1991, ko so posamezne republike dosegle svojo samostojnost in ustanovile lastne agencije za ISBN. Na pobudo založnikov in v soglasju z Ministrstvom za kulturo ter Mednarodno agencijo za ISBN je naloge nacionalne agencije v Sloveniji leta 1992 prevzela Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Takrat smo za naše založnike pripravili zloženko o prednostih uporabe sistema ISBN, za potrebe nacionalne agencije pa prevedli tretjo izdajo angleške verzije Priročnika za uporabnike sistema ISBN. Leta 2001 je sledila četrta mednarodna izdaja, ki je v slovenskem prevodu izšla le v elektronski obliki, sledil je prevod pete mednarodne izdaje Priročnika za uporabnike sistema ISBN, izdan v tiskani in elektronski obliki. Danes je pred nami prevod šeste mednarodne izdaje, tokrat le v elektronski obliki.

S priročnikom za uporabnike smo se v delovnih skupinah Mednarodne agencije zelo dolgo in intenzivno ukvarjali, preden je ugledal luč sveta in smo bili z njim zadovoljni prav vsi. Potrudili smo se, da smo z njim zajeli vse novosti v zvezi z elektronskimi publikacijami, ki so na pohodu tako v Združenih državah Amerike kot tudi drugod po svetu.

V šesti mednarodni izdaji sta prejšnji poglavji o kontrolni številki (4.5) in o porazdelitvi razponov (4.6) prestavljeni v Dodatek 1- Izračun kontrolne številke in porazdelitev razponov, saj gre bolj ali manj za tehnične podatke. Prav tako, kot je razširjen ONIX, je prilagojeno tudi poglavje o registru ISBN in spremljajočih metapodatkih, povsem na novo je napisano šesto poglavje, ki je posvečeno elektronskim publikacijam, saj je ravno na tem področju razvoj izredno živahen in predvsem hiter, tako da je težko slediti vsem spremembam. Upamo, da smo zajeli vsa različna mnenja in da smo s kompromisnimi rešitvami zadovoljili vse vpletene partnerje. Izloženo je poglavje o uporabi oznak ISBN, razširjeno pa poglavje o sorodnih identifikatorjih. Glede na novo spletno stran Mednarodne agencije za ISBN in zamik nastanka prevoda v primerjavi z izvirnikom bi v tem priročniku poleg PIID (Publishers' International ISBN Directory) v poglavju 14 Publikacije lahko omenili tudi GRP, tj. Global Register of Publishers, ki nadomešča PIID. V dosedanji obliki izide PIID letos zadnjikrat. Slovenskemu prevodu so v obliki spletnih povezav dodana še nekatera najpogostejša vprašanja v zvezi z oznakami ISBN in odgovori nanje.

Ponosni smo, da smo se s slovenskim prevodom priročnika, čeprav malce kasneje, pridružili družini izvirnika in še dvanajstih prevodov v druge jezike. V Slovenski agenciji za ISBN upamo, da boste v priročniku našli marsikateri koristen nasvet in da ga boste tudi s pridom uporabljali.

Alenka Kanič
Slovenska agencija za ISBN
Ljubljana, november 2014

1 Nastanek in uvedba mednarodnega sistema številčenja publikacij

Prva razprava o potrebi po mednarodnem sistemu številčenja knjig in njegovi izvedljivosti je potekala na 3. mednarodni konferenci o raziskavah knjižnega trga in racionalizaciji v knjigotrštvu, ki je bila novembra 1966 v Berlinu. Takrat je večje število evropskih založnikov in distributerjev knjig že proučevalo možnost računalniškega vodenja evidence naročanja publikacij in vodenja zalog. Postal je očitno, da je prvi pogoj za učinkovit avtomatiziran sistem le enkratna in preprosta identifikacijska oznaka za vsako objavljeno enoto.

Sistem, ki je izpolnil te zahteve in se potem uveljavil kot mednarodna standardna knjižna številka (ISBN), ima svoje korenine v sistemu številčenja publikacij, ki sta ga razvili družbi J. Whitaker and Sons Ltd. v Veliki Britaniji leta 1967 in R. R. Bowker v Združenih državah Amerike leta 1968. Hkrati je Tehnični komite TC 46 Mednarodne organizacije za standardizacijo ISO ustanovil delovno telo, ki naj bi proučilo možnosti prilagoditve britanskega sistema za širšo mednarodno uporabo. V letih 1968 in 1969 je potekalo več srečanj predstavnikov iz različnih evropskih držav in Združenih držav Amerike, poročila pa so bila poslana vsem državam članicam ISO.

Rezultat teh dogovarjanj je mednarodna standardna knjižna številka (ISBN), ki je bila leta 1970 potrjena kot standard ISO 2108¹. Leta 1992 je tretja izdaja tega standarda nadomestila drugo izdajo iz leta 1978.

Namen tega mednarodnega standarda je usklajevanje in standardizacija mednarodne rabe oznak ISBN kot enkratne identifikacije določenega naslova ali posamezne izdaje tega naslova, ki ga založi ali izda določen založnik ali izdajatelj v določenem formatu.

Ker so se začele knjige in knjigam podobni izdelki pojavljati v novih oblikah na različnih medijih, je bil izvirni standard že večkrat popravljen in dopolnjen, danes pa je ta sistem v rabi že v več kot 160 državah.

Leta 2001 je bila oblikovana delovna skupina za revizijo standarda in pripravo osnutka njegove četrte izdaje. Revizija je podaljšala oznako ISBN z 10-mestne v 13-mestno, vključila je 3-mestno predpono, ki jo je zagotovilo združenje GS1 (prej EAN International in Uniform Code Council). Tako se je močno povečal obseg oznak v sistemu, hkrati pa je sistem postal popolnoma združljiv s sistemom GTIN-13 GS1. Nova verzija standarda je določila tudi metapodatke, ki morajo spremljati oznako ISBN ob njeni dodelitvi, razvila pravila za upravljanje in nadzor sistema ter določila organ za registracijo standarda.

Ta priročnik pojasnjuje delovanje sistema in določa korake, ki so potrebni za pravilno dodeljevanje oznak ISBN ter daje posebna navodila za dodeljevanje oznak ISBN digitalnim publikacijam.

2 Prednosti oznak ISBN

- ISBN je enkratni mednarodni identifikator monografskih publikacij; dodeljena oznaka nadomesti operacije z dolgimi bibliografskimi opisi, kar prihrani čas in delovno silo ter zmanjša možnost napak.
- Pravilna raba oznak ISBN omogoča jasno razlikovanje med različnimi proizvodnimi oblikami in izdajami knjige, bodisi v tiskani bodisi v digitalni obliki. Tako se kupcu zagotovi resnično zelena različica.
- ISBN omogoča sestavljanje in posodabljanje založniških katalogov in bibliografskih zbirk, kot so npr. katalogi knjig na tržišču; podatki o razpoložljivih knjigah so zlahka najdljivi.

¹ Na razpolago pri nacionalnih organizacijah za standardizacijo.

- Naročanje in distribucija knjig se izvajata predvsem s pomočjo oznake ISBN; to je najhitrejši in najučinkovitejši način.
- Oznaka ISBN se predstavlja v strojno čitljivi obliki 13-mestne črtne kode EAN-13. Njeno branje je hitro in brez napak.
- Oznaka ISBN je nujno potrebna v knjigarnah, ki uporabljajo sodobne elektronske načine prodaje.
- Mnogi založniški sistemi in dobavne verige temeljijo na sistemu ISBN.
- S pomočjo oznak ISBN se zbirajo podatki o prodaji, kar omogoča nadzor nad gibanjem uspešnosti prodaje različnih oblik proizvodov in izdaj, kot tudi primerjavo med različnimi tematskimi področji in celo različnimi založniškimi hišami.
- V nekaterih državah temelji sistem nadzora pravic izposojanja na oznakah ISBN. Taki programi omogočajo avtorjem in ilustratorjem denarna nadomestila, sorazmerna s številom izposoj njihovih del v splošnih knjižnicah.

3 Vloga in namen oznak ISBN

Mednarodna standardna knjižna številka, uradno priznana v več kot 160 državah širom sveta, je kratek, jasen in strojno čitljiv identifikator. ISBN nezmotljivo določa posamezno monografsko publikacijo in mora biti z njo povezan vse od začetka proizvodnega procesa. Kot bistven instrument v proizvodnji, distribuciji, prodajnih analizah in sistemih za shranjevanje bibliografskih podatkov v knjigotrštvu ima oznaka ISBN enako pomembno vlogo tudi pri upravljanju knjižničnih informacij.

Kadar pa je za izdelek primernejši kateri od drugih posebnih identifikacijskih sistemov (tako kot je za kontinuirane in nezaključene integrirne vire primerna oznaka ISSN ter za glasbene tiske ISMN), se uporabi ta sistem. Kjer je primerno, se ti identifikatorji lahko uporabijo tudi v povezavi z oznakami ISBN. Nadaljnje informacije o drugih vrstah identifikatorjev so v poglavju *12 ISBN in drugi identifikatorji*.

Oznake ISBN se dodeljujejo monografskim publikacijam in podobnim izdelkom, kot so npr. kompleti ali zaključene zbirke, ki so na razpolago javnosti, najsi bodo te publikacije dostopne brezplačno ali kot nakup. Poleg tega se lahko oznako ISBN kot samostojni identifikator uporabi tudi za posamezne dele (npr. poglavja) monografske publikacije, posamezne številke kontinuiranih virov in celo članke v njih, če so javnosti na voljo tudi kot samostojne enote. Če so izpolnjeni drugi pogoji za dodelitev oznake ISBN, ob tem ni pomembno, v kakšni fizični obliki je vsebina dokumentirana in distribuirana, da se le vsaka oblika proizvoda lahko samostojno identificira.

Primeri monografskih publikacij, ki se jim **dodeli** oznako ISBN:

- tiskane knjige in brošure;
- publikacije v Braillovi pisavi;
- publikacije, ki jih založnik ne namerava redno dopolnjevati ali neomejeno nadaljevati njihovega izhajanja;
- posamezni članki² ali številke določenega kontinuiranega vira (toda ne kontinuirani vir v celoti);

² Če so posamezni članki dostopni pri založniku tudi samostojno, sodijo med zaključene publikacije in se jim dodeli oznako ISBN. To ne velja za posebne odtise in preprinte, ki jih naroči/-jo avtor/-ji članka za svojo lastno distribucijo.

- zemljevidi;
- vzgojni in izobraževalni filmi, videoposnetki in prosojnice;
- zvočne knjige na kasetah, zgoščenkah ali devedejih (govoreče knjige);
- elektronske publikacije na fizičnem nosilcu (strojno čitljivi trakovi, diskete, cederomi) ali na internetu (za prenos ali pretakanje podatkov);
- digitalizirane kopije tiskanih monografskih publikacij;
- publikacije na mikrooblikah;
- vzgojna ali izobraževalna programska oprema;
- publikacije na različnih medijih³ (kjer je besedilo poglavitna sestavina).

Primeri monografskih publikacij, ki se jim **ne dodeli** oznake ISBN:

- kontinuirani viri⁴, obravnavani v celoti kot bibliografska entiteta (posamezni deli imajo lahko oznake ISBN);
- abstraktne entitete⁵, npr. besedilna dela in druge abstraktne stvaritve intelektualne in/ali umetniške vsebine;
- tiskano efemerno gradivo brez večje vrednosti in trajnosti, npr. propagandno gradivo in podobno;
- glasbeni tiski;
- grafični listi in grafične mape brez naslovne strani in besedila;
- osebni dokumenti (npr. elektronski življenjepisi ali osebne biografije);
- voščilnice;
- glasbeni zvočni posnetki;
- programska oprema za kateri koli namen razen za vzgojo in izobraževanje;
- elektronske oglasne deske;
- elektronska pošta in druga elektronska korespondenca;
- igre.

³ Opomba prev.: *angl.* mixed media publication

⁴ Publikacija, ki izhaja daljše časovno obdobje brez določenega konca. Taka publikacija običajno izhaja v zaporednih ali integriranih kosih, ki imajo navadno številčne in/ali kronološke oznake. Tipični primeri vključujejo serijske publikacije, kot so časniki, časopisi, magazini itn., ter integrirne vire, kot so publikacije z nevezanimi listi in spletne strani, ki se dopolnjujejo.

⁵ Vsaka samostojna izdaja romana Starec in morje je na primer primerna za označevanje z oznako ISBN, medtem ko roman kot abstraktno besedilno delo te oznake ne more imeti.

Za nadaljnje informacije in pojasnila o tem, ali določenemu izdelku pripada oznaka ISBN ali ne, se je potrebno obrniti na lokalno registracijsko agencijo za ISBN.

Kadar proizvod, ki ustreza kriterijem za pridobitev oznake ISBN, spremlja še dodatek, ki sam ne ustreza kriterijem za pridobitev oznake ISBN, potem ena oznaka ISBN identificira oba proizvoda skupaj, druga oznaka ISBN pa naj identificira kriterijem ustrezen proizvod, če se lahko prodaja tudi samostojno. Dodatek, ki ne ustreza kriterijem za pridobitev oznake, na noben način ne more nositi oznake ISBN, tudi v primeru, da ga je mogoče kupiti kot samostojni proizvod.

Nekateri identifikatorji, kot sta ISSN in ISMN, imajo natančno določena pravila glede tega, kateri proizvodi so lahko označeni s temi oznakami, medtem ko se drugi identifikatorji, kot je npr. GTIN-13, uporabljajo za zelo široko paleto proizvodov.

Trgovcem na drobno, ki uporabljajo GTIN-13 in prodajajo proizvode sorodnih vsebin, ki ne ustrezajo kriterijem za pridobitev oznake ISBN, ni potrebno prilagajati sistemov prodaje, ker je danes oznaka ISBN popolnoma združljiva z GTIN-13.

Za nadaljnje informacije in pojasnila o tem, ali določenemu proizvodu pripada oznaka ISBN ali ne, se je potrebno obrniti na lokalno registracijsko agencijo za ISBN. Informacije o drugih identifikatorjih in njihovi uporabnosti so v poglavju *12 ISBN in drugi identifikatorji*.

4 Struktura oznake ISBN

Od 1. januarja 2007 dodeljujejo nacionalne agencije za ISBN oznake ISBN, ki so sestavljene iz trinajstih števk z naslednjimi elementi:

- element s predpono,
- element registracijske skupine,
- element registranta,
- element publikacije,
- kontrolna številka.

Pred natisnjeno oznako je vedno akronim ISBN.

Opomba

Poleg akronima ISBN, ki je vedno v latinici, se lahko v deželah, kjer ne uporabljajo latinične pisave, **doda** še ISBN v pisavi, ki je tam v uradni rabi.

Oznaka ISBN je razdeljena na pet elementov, od teh so trije spremenljive dolžine; prvi in zadnji element sta stalne dolžine. Kadar so prikazani v očem čitljivi obliki, morajo biti elementi med seboj jasno ločeni z vezaji ali s presledki:

ISBN 978-0-571-08989-5

ali

ISBN 978 0 571 08989 5

Opomba

Raba presledkov ali vezajev nima nobenega posebnega pomena, tam so le zaradi izboljšane čitljivosti.

Število znakov v drugem, tretjem in četrtem elementu oznake ISBN (oznaka registracijske skupine, oznaka registranta, oznaka publikacije) se spreminja. Število znakov v oznaki registracijske skupine in oznaki registranta je odvisno od pričakovane založniške produkcije registracijske skupine ali registranta. Kadar so ti elementi po številu znakov krajši, to pomeni, da se od registracijske skupine ali registranta (ali obeh) pričakuje večje število publikacij.

4.1 Element s predpono

Prvi element oznake ISBN je 3-mestna oznaka, ki jo dodeljuje GS1, prej EAN International. Predponi, ki ju je GS1 že dodelil, sta 978 in 979, za povečanje zmogljivosti sistema ISBN pa bodo glede na potrebe v prihodnje dodeljene še dodatne predpone.

Primer: 978

4.2 Element registracijske skupine

Drugi element oznake ISBN označuje državo, geografsko regijo ali jezikovno območje, ki sodeluje v sistemu ISBN. Nekateri člani v sistemu ISBN tvorijo jezikovno območje (npr. registracijska skupina 3 = nemška jezikovna skupina znotraj predpone 978), drugi oblikujejo regionalno skupino (npr. registracijska skupina 982 = Južni Pacifik znotraj predpone 978). Dolžina tega elementa se spreminja, vsebuje lahko do pet znakov.

Oznake registracijskih skupin dodeljuje Mednarodna agencija za ISBN.

Primer : 978-0

4.3 Element registranta

Tretji element oznake ISBN označuje posameznega založnika ali založniško skupino v določeni registracijski skupini. Dolžina tega elementa se spreminja sorazmerno s pričakovano produkcijo založnika in ima lahko do sedem znakov. Založniki z največjim pričakovanim številom izdanih naslovov imajo najkrajšo oznako registranta in obratno.

Potencialni registranti se za dodelitev oznake registranta, ki bo zanje enkratna, obrnejo na agencijo za ISBN registracijske skupine, ki je zadolžena za upravljanje sistema ISBN v državi, regionalni ali jezikovni skupini, kjer imajo svoj sedež. Ko založniki izkoristijo vse oznake ISBN, ki so povezane z njihovo oznako registranta, jim bo dodeljena dodatna oznaka registranta, ki jim zagotavlja nove oznake ISBN.

Primer: 978-0-11

4.4 Element publikacije

Četrty element oznake ISBN označuje določeno izdajo neke publikacije pri določenem založniku. Dolžina tega elementa se spreminja sorazmerno s pričakovano produkcijo tega založnika in ima lahko do šest znakov. Založniki z največjim pričakovanim številom izdanih naslovov imajo najdaljše oznake publikacij in obratno. Da se zagotovi pravilna dolžina oznake ISBN, so nezasedena mesta dopolnjena z vodilnimi ničlami.

Primer: 978-0-11-000222

4.5 Kontrolna številka

Peti element oznake ISBN je kontrolna številka. Izračunana je z algoritmom po modulu 10. (Za izračun gl. Dodatek 1 ali pa se obrnite na lokalno registracijsko agencijo za ISBN.)

5 Uporaba oznak ISBN

5.1 Splošno

Posebna oznaka ISBN je dodeljena vsaki posamezni monografski publikaciji oz. posamezni izdaji ali formatu monografske publikacije, izdane pri nekem založniku. Posebna oznaka ISBN se dodeli tudi vsaki od različnih jezikovnih izdaj monografske publikacije.

5.2 Spremembe v publikacijah

Posebna oznaka ISBN bo dodeljena, kadar so narejene bistvene spremembe v katerem koli delu ali delih publikacije. Nova oznaka bo dodeljena, če se pojavi sprememba v naslovu in/ali podnaslovu publikacije. Sprememba v oblikovanju ovoja, barvi ali ceni monografske publikacije ne zahteva nove oznake ISBN. Manjše spremembe v izdaji (npr. popravki tiskarskih napak) ne zahtevajo nove oznake ISBN.

5.3 Faksimilirani ponatisi

Posebna oznaka ISBN je dodeljena faksimiliranemu ponatisu, kadar ga izdela drugi založnik, ali pa ponovno izide z blagovno znamko drugega založnika. Posebna oznaka ISBN je dodeljena tudi, kadar ista publikacija ponovno izide z blagovno znamko istega založnika. Prav tako je posebna oznaka ISBN dodeljena publikaciji, ki jo je skenirala in digitalizirala neka druga ustanova in ne izvirni založnik (npr. knjižnica) z namenom, da bo publikacija namenjena javnosti (za razliko od publikacij, ki so namenjene le arhiviranju).

5.4 Knjige v različnih končnih oblikah

Različne končne oblike publikacije (npr. trda vezava, broširana vezava, publikacija v Braillovi pisavi, zvočna knjiga, elektronska publikacija z dostopom na daljavo) zahtevajo posebne oznake ISBN. Kadar so elektronske publikacije dostopne v različnih datotečnih formatih, dobi vsak od razpoložljivih formatov svojo samostojno in enkratno oznako ISBN.

(Za nadaljnje informacije v zvezi z datotečnimi formati za e-knjige gl. poglavje 6.3 *Načela za dodeljevanje oznak ISBN elektronskim publikacijam in programski opremi.*)

5.5 Publikacije v nevezani obliki

Oznaka ISBN naj bo dodeljena zaključeni publikaciji v obliki nevezanih listov, kadar publikacija ne bo izhajala nedoločen oz. neomejen čas.

Oznaka ISBN se ne dodeli publikaciji v nevezani obliki, ki se neprestano dopolnjuje (integrirni viri), niti njenim samostojnim dopolnilom.

5.6 Publikacije v več zvezkih

Publikacijo lahko sestavlja več kot le en sam zvezek, v takih primerih mora oznaka ISBN predstavljati celoto vseh zvezkov. Kadar so posamezni zvezki kompleta na razpolago javnosti tudi samostojno, mora biti vsakemu posameznemu zvezku za identifikacijo dodeljena tudi samostojna oznaka ISBN. V takih primerih je na hrbtu naslovne strani (ali drugem ustreznem mestu pri netiskanih verzijah) natisnjena oznaka ISBN celote, prav tako pa tudi oznaka ISBN tega posameznega zvezka.

Tudi če je publikacija v več zvezkih na razpolago le kot celota, je še vedno priporočljivo označevanje vsakega posameznega zvezka s posebno oznako ISBN. Tako so olajšani različni postopki v poslovanju, vključno z razpošiljanjem, še zlasti takrat, ko vsi zvezki ne izidejo ali niso distribuirani hkrati, ter pri dobavi nadomestil v primeru poškodovanih zvezkov.

5.7 Zaloga

Od založnika se zahteva, da dodeli oznake ISBN tudi publikacijam na zalogi, ki do sedaj še niso bile oštevilčene, in te oznake objavi v založniških katalogih, ne glede na to, ali so ti katalogi v tiskani ali v elektronski obliki. Oznaka ISBN se mora pojaviti na publikaciji tudi ob prvem ponatisu ali ponovni izdaji takega naslova iz starejše zaloge.

5.8 Publikacije, izdane v sozaložništvu

Če izide publikacija s skupnim imprintom⁶ v sodelovanju z drugimi založniki, dobi običajno oznako založnika ali založnikov, ki so zadolženi za njeno distribucijo. Vsekakor pa lahko svojo oznako doda tudi vsak od sozaložnikov in jo prikaže na strani z oznako copyrighta. V takih primerih se v obliki črtne kode na ovoju publikacije prikaže samo eno od oznak ISBN.

5.9 Prodaja in distribucija publikacij s posredniki

(Odstavka b in d spodaj veljata samo za države, ki še ne sodelujejo v sistemu.)

- a. V skladu s standardom ISBN dobi določena izdaja določenega založnika eno samo oznako ISBN. To oznako je treba upoštevati ne glede na to, kdo in kje publikacijo distribuira ali prodaja.
- b. Publikacija, ki jo uvozi izključni distributer ali zastopnik z območja, ki ni vključeno v sistem ISBN, kar pomeni, da ji oznaka ISBN še ni bila dodeljena, lahko dobi oznako ISBN tega izključnega distributerja.
- c. Publikacija, ki jo uvozi izključni distributer ali zastopnik in ji je bila namesto izvirne naslovne strani dodana nova naslovna stran, na kateri je naveden izključni distributer, dobi novo oznako ISBN izključnega distributerja ali zastopnika, prav tako mora biti navedena tudi oznaka ISBN izvirnega založnika.
- d. Publikaciji, ki jo uvozi več distributerjev z območja, ki ni vključeno v sistem ISBN, kar pomeni, da ji oznaka ISBN še ni bila dodeljena, lahko oznako ISBN dodeli agencija za ISBN območja, ki ga ti distributerji pokrivajo.

5.10 Prevzem založnika

V primeru prevzema založniške dejavnosti se lahko nadaljuje raba neuporabljenih oznak ISBN izvirnega registranta. O spremembi lastništva je potrebno obvestiti nacionalno agencijo za ISBN, ki je odgovorna za dodeljevanje elementov registranta.

⁶ Op. prev.: ime blagovne znamke, pod katero je publikacija izdana

5.11 Prevzem celotne zaloge in pravic za publikacijo

Založnik, ki v celoti prevzame zalogo in pravice za publikacijo/-e, lahko še naprej uporablja izvirno dodeljene oznake ISBN, vse dokler nova založba tega naslova ne ponatisne ali ponovno izda pod svojim imenom in s svojo lastno oznako ISBN.

5.12 Založniki s sedežem v več krajih

Založnik, ki ima sedež v več različnih krajih in so ti kraji v publikaciji navedeni skupaj, mora publikaciji dodeliti eno samo oznako ISBN.

Založniku, ki deluje v ločenih in povsem samostojnih enotah ali podružnicah v različnih krajih, se lahko dodeli ločena oznaka registranta za vsako enoto ali podružnico. Vsekakor pa se vsaki publikaciji dodeli samo ena oznaka ISBN, tj. oznaka enote ali podružnice, ki je odgovorna za izdajo te publikacije.

5.13 Register ISBN in spremljajoči metapodatki

Dolžnost založnikov je, da o oznakah ISBN, ki jih bodo dodelili svojim prihodnjim publikacijam, obveščajo agencijo svoje skupine ali organizacijo, ki je zadolžena za vodenje evidenc o registraciji publikacij. Informacija mora vsebovati nekaj osnovnih metapodatkovnih (opisnih) elementov in mora biti usklajena z ONIX-om na področju informacijskih standardov za knjižne proizvode, ki jih vzdržujejo EDItEUR in z njim povezane organizacije:

Podatek	Komentar	Elementi ONIX-a 3
ISBN	V obliki 13-mestne oznake ISBN brez presledkov ali vezajev	<ProductIdentifier>
Oblika proizvoda	Koda, ki označuje medij in/ali format proizvoda	<ProductComposition> <ProductForm> <ProductFormDetail> <ProductPart>
	Čeprav v priročniku za uporabnike ISBN ni posebej navedeno, lahko dimenzije razlikujejo dva proizvoda, ki sta sicer v enaki vezavi in formatu.	<Measure>
	Podobno lahko pri digitalnih proizvodih različni licenčni pogoji (omejitve uporabe) ali zahteve za operacijski sistem razlikujejo dva sicer enaka proizvoda.	<ProductFormFeature> <EpubTechnicalProtection> <EpubUsageConstraint>
Naslov	Naslov publikacije, skupaj s podnaslovom ali z drugimi elementi naslova, če so navedeni	<TitleDetail> sestavljeno
Zbirka	Naslov zbirke in številčenje, če so podatki navedeni	<Collection> sestavljeno
Sodelavec	Kode za vrsto sodelavcev in njihova imena	<Contributor> sestavljeno [Identifier (ISNI) neobvezno]

Podatek	Komentar	Elementi ONIX-a 3
Izdaja	Številka izdaje (za tiste po prvi izdaji), tip in navedba izdaje	<EditionTypeCode> <EditionNumber> <EditionStatement>
Jezik(i) besedila	Uporabi kode za jezike ISO 639-2/B.	<Language> sestavljeno
Imprint	Ime blagovne znamke, pod katero je publikacija izdana	<ImprintName> [Identifier (ISNI) neobvezno]
	Za digitalne proizvode je predvidena možnost, da lahko oznako ISBN dodeli tudi posrednik za pretakanje podatkov (downstream), če tega ni storil že založnik.	<RecordSource ... elements>
Država izida	Uporabi kode za države ISO 3166-1.	<CountryOfPublication>
Datum izida	Datum prve objave s to oznako ISBN, v formatu LLLL-MM-DD (ISO 8601)	<PublishingDate> sestavljeno [ONIX uporablja obliko, ki temelji na ISO 8601, LLLL-MM-DD]
ISBN matične publikacije	ISBN publikacije, katere sestavni del je oz. s katero ta publikacija tvori celoto, če obstaja Če se oznaka ISBN uporablja za poglavja, glej str . 7	<RelatedProduct> sestavljeno <RelatedWork> sestavljeno

Opomba

Za predstavitev nabora metapodatkov ISBN uporablja ONIX v nekaterih primerih sestavljene podatke tudi takrat, ko se na prvi pogled zdi, da bi zadoščal enostaven podatek, ali pa uporablja kodirano vrednost tam, kjer je veljavna ena sama koda. Tak pristop zagotavlja možnost navajanja metapodatkov ISBN v formatu zapisa ONIX za ISBN registracijo kot povsem ustrezen podset veljavnega ONIX-a za knjige.

Mednarodna agencija za ISBN bo na zahtevo zagotovila obrazec XML.

Podatkovne zbirke, ki povezujejo oznake ISBN z njihovimi metapodatki (kot so sezname knjig na tržišču, nacionalne bibliografije itn.) morajo biti dostopne in redno vzdrževane. V primerih, ko registracijske agencije za ISBN ne nudijo takih bibliografskih storitev, so kljub vsemu odgovorne za povezavo z ustreznimi ustanovami, ki take storitve nudijo in zagotavljajo. Registracijske agencije za ISBN in založniki bibliografskih podatkovnih zbirk lahko svojim strankam za dostop do teh informacij zaračunajo določeno članarino.

5.14 ISBN se ne sme v nobenem primeru ponovno uporabiti

Oznaka ISBN, ki je bila enkrat že uporabljena, se ne sme nikoli ponovno uporabiti za identifikacijo druge monografske publikacije, tudi če je bila oznaka ISBN dodeljena pomotoma. Če registrant odkrije, da je bila oznaka ISBN pomotoma uporabljena, jo mora črtati s seznama razpoložljivih oznak. Registrant mora o pomotoma rabljenih oznakah obvestiti svojo agencijo za ISBN.

6 ISBN za elektronske publikacije in vzgojno/izobraževalno programsko opremo

6.1 Oznaka ISBN za elektronske publikacije

Kadar je publikacija na razpolago v elektronski obliki (npr. e-knjiga, aplikacija za e-knjigo (e-book app), cederom ali publikacija na internetu), bo dobila oznako ISBN, če vsebuje besedilo in je namenjena javnosti ter ni predvideno, da bi postala kontinuirani vir. Take publikacije lahko vsebujejo tudi slike in zvok.

Naslednje vrste elektronskih publikacij **ne dobijo** oznake ISBN:

- publikacije, ki so predmet nenehnega posodabljanja in v primeru, da je dostop do teh sprememb možen takoj, npr. podatkovne zbirke z dostopom na daljavo;
- spletne strani;
- promocijsko in reklamno gradivo;
- elektronske oglasne deske;
- elektronska pošta in druga elektronska korespondenca;
- iskalniki;
- računalniške igre;
- osebni dokumenti (npr. elektronski življenjepisi in osebne biografije);
- rokovniki/dnevniki.

6.2 Oznaka ISBN za izdelke s programsko opremo

Oznaka ISBN se lahko uporabi za identifikacijo določene programske opreme, če je namenjena vzgoji in/ali izobraževanju, kot so npr. računalniški učni pripomočki, če ne dovoljujejo uporabniških prilagoditev in za delovanje ne potrebujejo podatkov.

Vsa ostala programska oprema (npr. računalniške igre) ne dobi oznake ISBN.

6.3 Načela za dodeljevanje oznak ISBN elektronskim publikacijam in programski opremi

Publikacije potrebujejo posebne oznake ISBN takrat, kadar jih kdor koli v prodajni mreži želi identificirati ločeno.

Oznaka ISBN je identifikator za monografske publikacije (knjige) in sorodne proizvode, ki so namenjeni javnosti. Oznak ISBN naj se ne uporablja za identifikacijo datotek, ki potujejo med založniki in tiskarji ali službami za konverzijo v e-knjigo, prav tako se ne uporabljajo za identifikacijo abstraktnih entitet, kot so besedilna dela (vsebina).

Zelo pomembno je razlikovati med različnimi »proizvodi«, ki vedno potrebujejo ločeno oznako ISBN, in tistimi, kjer so različne oblike DRM (Digital Rights Management) ali različne pravice uporabe sestavni del proizvoda v trenutku, ko poteka transakcija med ponudnikom in kupcem. Razlikovanje med temi primeri ni vedno očitno. Pomembno si je zapomniti, da so ločene oznake ISBN potrebne za odpravo nejasnosti, ki se pojavljajo v vrednostni verigi, kjer nastopa mnogo proizvodov in je vpletenih mnogo strani.

Končni kupci morajo vedeti a) ali bo e-knjiga, ki so jo nabavili, delovala na njihovi napravi z njihovo programsko opremo in b) kaj bodo lahko z njo storili (npr. kopiranje, tiskanje, posojanje, pretvorba v govor). Vse to je navadno določeno s kombinacijo formata datoteke in programske opreme, poznane kot Digital Rights Management (DRM), ki tehnično nadzira uporabo e-knjige. Ločene oznake ISBN bodo olajšale upravljanje, širjenje in odkrivanje teh informacij kot tudi dostavo ustrezne verzije neke e-knjige.

- Kadar je določena e-knjiga na razpolago v različnih datotečnih formatih, dobi samostojno oznako ISBN vsak od objavljenih in v javnost danih formatov.

Opomba

Format datoteke je poseben način kodiranja informacije za hrambo v digitalni obliki. V primeru e-knjige je format datoteke običajno kombinacija tipa datoteke (npr. EPUB, .pdf itn.) in programske opreme za DRM (kot so Adobe ACS4, Apple Fairplay itn).

- Če je uporabljen lastniški DRM, ki povezuje verzijo z določeno platformo, napravo ali programsko opremo, morajo ločene oznake ISBN identificirati vsako od teh verzij.

- Če je digitalna publikacija v prodaji na drobno pri edinem distributerju e-knjige v lastniškem formatu in jo je mogoče kupiti samo na njegovi spletni strani (npr. Amazon Kindle, Apple i-books) in ta prodajalec na drobno ne zahteva oznak ISBN, takrat tem verzijam ni potrebno dodeliti oznake ISBN, čeprav bi bilo to zelo koristno pri sledenju prodaje ali za evidenco v drugih seznamih razpoložljivih e-knjig. Če so oznake ISBN kljub temu dodeljene, morajo biti enkratne za te verzije.

- Nova oznaka ISBN je lahko dodeljena, kadar je knjigo digitalizirala knjižnica ali katera koli druga ustanova pod določenimi pogoji. Če je elektronska verzija na razpolago javnosti, mora biti ta novi proizvod identificiran s samostojno oznako ISBN ne glede na to, ali se dostop do digitalne verzije zaračunava ali ne.

- Če se publikacija pojavi v prodajni mreži z več kot enim tipom DRM-ja, ne glede na to, ali jo ponuja izvirni založnik ali kasnejši ponudnik v mreži, je vsaka od teh oblik enkratni proizvod in potrebuje za identifikacijo enkratno oznako ISBN.

Primer 1

Založnik pripravi dve verziji EPUB iste knjige, vsako s svojim (različnim) DRM-jem, in ju distribuira preko prodajne mreže s pomočjo različnih posrednikov. Za vsako od teh verzij je potrebna samostojna oznaka ISBN.

Primer 2

Založnik pripravi datoteko v formatu EPUB in jo odstopi prodajalcu, ki temu formatu doda dva različna tipa DRM-ja in tako tržišču ponudi dve ločeni verziji, torej dva različna proizvoda. Ločeno oznako ISBN dobi vsaka od verzij, to pa lahko dodeli založnik ali kasneje posrednik, če tega ni opravil že založnik.

Primer 3

Prodajalec ponudi javnosti možnost nakupa e-knjige in na željo kupca določi tip DRM-ja. V tem primeru je DRM dodan v trenutku transakcije in tako ni potrebe po dodelitvi različnih oznak ISBN, ker ni nejasnosti v dogovoru med ponudnikom in kupcem.

- Če je publikacija na razpolago z različnimi pravicami uporabe (npr. z nastavitvijo uporabe, ki omogoča tiskanje pri eni verziji in ne tudi pri drugi) vsaka od verzij potrebuje samostojno oznako ISBN. V skoraj vseh primerih se pravice uporabe nadzirajo z nastavitvami v programski opremi DRM.

Primer 4

Založnik izda publikacijo, ena verzija publikacije je dostopna z možnostjo spreminjanja besedila v govor (to nadzira programska oprema DRM) in druga brez te možnosti. Vsaka od obeh verzij mora imeti svojo ločeno oznako ISBN, tako da so posebne lastnosti jasne potencialnim kupcem in uporabnikom (predvsem tistim, ki iščejo take publikacije) in sta tako obe verziji identificirani ločeno.

Toda tudi v primeru, ko so pravice uporabe določene v dogovoru med ponudnikom in uporabnikom, ni potrebe po dodelitvi ločenih oznak ISBN.

Primer 5

Založnik izda publikacijo v enem formatu z eno oznako ISBN in nato ponudi uporabnikom storitev, ki omogoča kasnejše pridobivanje različnih pravic uporabe na zahtevo. Podobno kot v Primeru 3 ločene oznake ISBN niso potrebne za identifikacijo uporabniku prilagojene transakcije.

- Če založniki za generiranje različnih formatov svojih e-knjig uporabljajo posrednike, potem morajo posredniku za vsak format določiti ločeno oznako ISBN.

(Opomba: metoda, predstavljena v tem odstavku, ni priporočljiva rešitev in se lahko uporabi samo v primerih, ko založnik odkloni dodelitev posameznih oznak ISBN vsakemu od proizvodov.) Če založnik posrednikom ne bo posredoval oznak ISBN za vsak posamezni format, lahko posredniki dodelijo svoje lastne oznake ISBN. V te namene bodo agencije za ISBN posrednikom določile lastne elemente registranta. Vedno pa je v takih primerih potrebno oznake ISBN z ustreznimi metapodatki sporočiti založniku, agenciji za ISBN in drugim bibliografskim ustanovam.

- V razvoju so številne aplikacije, ki bodo zelo odvisne od nedvoumne identifikacije. Čeprav še ne delujejo popolnoma, bodo za svoj uspeh odvisne od jasne identifikacije posameznih proizvodov in zelo podrobnih metapodatkov. Primer tega je platforma, namenjena ponudbi informacij o dostopnih verzijah. Zaradi sledenja natančnim potrebam in željam uporabnika je ključno, da so različne publikacije s svojimi specifičnimi načini dostopa jasno identificirane in da se med seboj razlikujejo. Ob nedvoumni identifikaciji s pomočjo ločenih oznak ISBN se lahko uporabnika napoti neposredno do najprimernejše verzije, ki bo vedno zadovoljila njegove potrebe. Tako bo mogoče predvideti še druge tipe aplikacij in storitev, ki bodo odvisne od podrobnega razločevanja.

- Ena sama oznaka ISBN lahko pokriva dve ali več enot v kompletu, ki ga sestavljajo izdelek s programsko opremo in spremljajoči uporabniški in tehnični priročnik, če so ti priročniki potrebni za delovanje in uporabo programske opreme in se uporabljajo le kot pripomoček in dodatek programski opremi.

7 ISBN za publikacije, tiskane na zahtevo

V povezavi z dodeljevanjem oznak ISBN je tisk na zahtevo preprosto samo ena od oblik tehnologije tiska.

Publikacija, tiskana na zahtevo, je tiskana in vezana kot odgovor na posebno naročilo uporabnika. Pri takih naročilih gre najpogosteje za en sam izvod publikacije, za katero bi sicer veljalo, da je razprodana, ponovno tiskanje večje naklade pa bi bilo neekonomično.

Če je verzija publikacije, tiskane na zahtevo, v drugačni obliki kot prejšnja konvencionalna tiskana publikacija (npr. če prvotna trda vezava s tiskom na zahtevo postane broširana), dobi ta verzija svojo oznako ISBN, enako kot zaradi vseh drugih sprememb v obliki izdelka. Zaradi manjših sprememb v obrezu na določen format, ki ga zahtevajo stroji za tiskanje na zahtevo, nova oznaka ISBN ni potrebna.

Personalizirana verzija knjige, tiskane na zahtevo, ki je prilagojena naročnikovim zahtevam in kjer vsebino knjige določa naročnik in ne založnik ter ima zato omejeno dostopnost, ne sme dobiti oznake ISBN.

8 Mesto in prikaz oznak ISBN na publikacijah

8.1 Splošno

Oznaka ISBN se mora pojaviti na enoti sami.

Pri tiskanih publikacijah se mora oznaka ISBN pojaviti:

- na hrbtu naslovne strani (stran s copyrightom);
- na dnu naslovne strani, če ni prostora na hrbtu naslovne strani;
- na spodnjem delu zadnje platnice;
- na dnu knjižnega ovoja zadaj ali na zadnji strani zaščitne škatle ali ovitka.

Pri elektronskih publikacijah se mora oznaka ISBN pojaviti:

- na naslovnem zaslonu; na prvem prikazanem zaslonu (laserski disk, online publikacije) ali na zaslonu, ki prikazuje naslov ali njegovo nadomestilo (npr. začetni zaslon, ki se pojavi ob prvem dostopu do vsebine in/ali zaslon s podatki o copyrightu).

Pri vzgojnih/izobraževalnih filmih, videoposnetkih in prosojnicah se mora oznaka ISBN pojaviti:

- na najavni/odjavni špici.

Če je publikacija izšla v embalaži, ki je sestavni del publikacije (npr. laserski disk, kasetna ali disketa), naj bo oznaka ISBN na vseh navedbah, napisih, ki so v tej embalaži. Če oznake ISBN ni mogoče navesti na embalaži ali navedbah oz. napisih v njej, naj bo ISBN na dnu hrbita katerega koli stalnega ovoja za to embalažo (npr. škatla, žepek ali okvir).

Različni formati elektronskih publikacij bodo dobili ločene oznake ISBN, če so na razpolago samostojno. Če je publikacija na razpolago v dveh formatih, ki sta naprodaj vedno skupaj, je potrebna samo ena oznaka ISBN. Kjer pa so formati na razpolago samostojno, je potrebno navajati vse oznake ISBN eno pod drugo na vseh verzijah in z okrajšavo formata v oklepaju na koncu vsake oznake ISBN.

Primeri:

ISBN 978-951-45-9693-3 (trda vezava)
ISBN 978-951-45-9694-0 (broširana vezava)
ISBN 978-951-45-9695-7 (PDF)
ISBN 978-951-45-9696-4 (EPUB brez DRM-ja)
ISBN 978-951-45-9699-5 (EPUB z DRM-jem ACS4)

Oznaka ISBN naj se pojavi tudi na spremnem gradivu, izdanem skupaj s publikacijo.

Natisnjena oznaka ISBN mora biti vedno dovolj velika, da jo je mogoče z lahkoto prebrati (npr. devet pik ali več).

8.2 ISBN v obliki črtne kode

Hitra in vsesplošna razširjenost računalniškega branja črtnih kod je privedla do dogovora med GS1 (prej EAN International in Uniform Code Council) in Mednarodno agencijo za ISBN ter Mednarodno agencijo za ISMN, ki omogoča pretvorbo oznake ISBN v črtno kodo EAN-13. Tako je postal ISBN kot mednarodni sistem identifikacije kompatibilen z vsesplošno svetovno shemo črtnih kod.

Predstavljanje oznake ISBN s simboli črtne kode EAN-13 mora biti v skladu z ISO/IEC 15420 (specifikacija simbolov črtne kode EAN/UPC), ki zahteva uporabo simbolov EAN-13 v skladu s priporočili GS1. Črtno kodo EAN sestavlja trinajst števk.

Primer oznake ISBN, pretvorjene v simbole črtne kode EAN-13:

ISBN 978-1-873671-00-9

Kadar je uporabljena v obliki črtne kode, mora biti oznaka ISBN predstavljena v očem čitljivi obliki neposredno nad simboli črtne kode EAN-13, pred njo je zapisano "ISBN".

Primer tiskanja oznake ISBN s simboli črtne kode EAN-13:

Več informacij o uvajanju in uporabi črtnih kod sistema EAN-13 nudijo agencije registracijskih skupin ISBN in Mednarodna agencija za ISBN. Agencije registracijskih skupin naj se neposredno povezujejo z organizacijami GS1 na lokalni ali regionalni ravni. V Sloveniji deluje GS1 Slovenija v okviru Gospodarske zbornice Slovenije.

Priporočljivo mesto navajanja simbolov črtne kode EAN-13 za publikacije je spodnji desni kvadrant zadnje platnice, tj. v bližini hrbta.

8.3 Dodatna petmestna koda

V Združenih državah Amerike in v Kanadi se v knjigotrštvu za navajanje cene uporablja dodatna 5-mestna koda. Za dodatne informacije o črtnih koda v Združenih državah Amerike in v Kanadi gl. spletno stran Book Industry Study Group www.bisg.org.

V drugih državah naj se dodatna 5-mestna koda za podatek o ceni ne uporablja, čeprav se lahko skupaj s predpono "9" uporablja pri založnikih za lastne potrebe (npr. poslovanje z vračili). Te dodatne kode se vedno začinjajo z "9" v razponu "90000-98999".

8.4 Algoritem za izdelavo črtne kode za oznake ISBN in EAN.UCC

Za informacije o izračunu kontrolne številke oznake ISBN gl. *Kontrolna številka* (razdelek A 1.1, Dodatek).

Za informacije o preverjanju in porazdelitvi oznak ISBN gl. *Porazdelitev razponov* (razdelek A 1.2, Dodatek).

9 Upravljanje sistema ISBN

9.1 Splošno

Upravljanje sistema ISBN poteka na treh ravneh: na mednarodni, lokalni in založniški ravni.

9.2 Mednarodno upravljanje

Glavne naloge in odgovornosti Mednarodne agencije za ISBN so:

- pospeševati, usklajevati in nadzirati uporabo sistema ISBN po vsem svetu;
- predstavljati interese skupnosti ISBN drugim ustreznim organizacijam;
- imenovati ustrezne organizacije kot registracijske agencije za ISBN in jih tudi preklicati, če je to potrebno;
- določiti registracijske skupine in njihove obveznosti ter jih dodeliti ustreznim registracijskim agencijam za ISBN;
- določiti in opredeliti pravila registracijskih skupin, ki pogojujejo dolžino razpoložljivih oznak registranta znotraj vsake skupine in zagotoviti, da je natančen in razumljiv spisek teh pravil vedno javno dostopen;
- dodeliti razpone enkratnih oznak registranta registracijskim agencijam za ISBN znotraj ustreznih registracijskih skupin in vzdrževati popoln in natančen register dodeljenih oznak registranta;
- zagotoviti vzdrževanje oznak ISBN in z njimi povezanih metapodatkov v vseh registrih registracijske agencije za ISBN;
- razvijati, nadzirati in uveljavljati usmeritve in postopke, ki določajo delovanje agencij za ISBN in registracijo ISBN v teh agencijah, vključno s članarinami in drugimi stroški, ki so povezani s temi postopki;
- omogočiti pregled in reševanje podvojenih dodelitev oznak ISBN;

- pregledati razloge in odločati o pritožbah v zvezi z odločitvami posameznih registracijskih agencij;
- razvijati, vzdrževati in objavljati dokumentacijo za uporabnike sistema ISBN;
- vpeljati in vzdrževati osnovne dogovore o financiranju, ki so potrebni za podporo delovanja Mednarodne agencije, vključno s finančnimi prispevki registracijskih agencij za ISBN.

9.3 Registracijske agencije za ISBN

Upravljanje sistema ISBN znotraj registracijske skupine je naloga registracijske agencije za ISBN. Le-ta lahko deluje na nacionalni, regionalni, jezikovni ali kakšni drugačni logični delitvi odgovornosti glede na osnovno porazdelitev registracijskih skupin.

V skupini je lahko več nacionalnih agencij (npr. v skupinah 978-0 in 978-1 so samostojne agencije v Avstraliji, angleško govoreči Kanadi, Združenem kraljestvu, Združenih državah Amerike itn.).

Glavne naloge in odgovornosti registracijske agencije za ISBN so:

- zagotoviti nemoteno nudenje storitev;
- izdajati registrantu monografske publikacije ali založniku izpiske o dodelitvi oznake ISBN ali oznake registranta;
- izgrajevati, upravljati in vzdrževati registre oznak ISBN, metapodatkov ISBN in upravnih podatkov v skladu z usmeritvami, ki jih je določila Mednarodna agencija za ISBN; (naloge v zvezi z metapodatki ISBN so lahko poverjene določeni bibliografski agenciji, vendar tako, da so v skladu s temi določili);
- popravljati netočne oznake ISBN in metapodatke ISBN, če obstajajo dokazi o nedoslednostih ali netočnostih;
- nuditi podatke o oznakah ISBN in z njimi povezanih metapodatkih drugim registracijskim agencijam in uporabnikom sistema ISBN v skladu z usmeritvami, ki jih je določila Mednarodna agencija;
- zbirati in vzdrževati statistične podatke o svojih dejavnostih v zvezi z ISBN in o tem v dogovorjenih intervalih poročati Mednarodni agenciji za ISBN;
- spodbujati, izobraževati in usposablja druge pri uporabi sistema ISBN v skladu z določili veljavne izdaje standarda ISBN;
- slediti usmeritvam ISBN in postopkom, ki jih je postavila Mednarodna agencija za ISBN v skladu z določili veljavne izdaje standarda ISBN.

9.4 Upravljanje na založniški ravni

Založniki so odgovorni za dodeljevanje elementa oznake publikacije posameznim enotam lastne produkcije in so dolžni upoštevati vse s tem povezane predpise. Založniki lahko v registracijski agenciji zaprosijo za oznako registranta. Dobijo jo skupaj z izpisom ali elektronsko datoteko posameznih oznak ISBN, ki so jim na razpolago v okviru dodeljene oznake registranta. Svoje storitve lahko registracijske agencije za ISBN tudi zaračunajo.

Registracijska agencija za ISBN bo določila razpon elementa oznak publikacije, ki bodo založniku na razpolago. Dodeljeni razpon bo določen na osnovi sedanje in v prihodnosti pričakovane založniške produkcije in je v neposrednem sorazmerju z dolžino dodeljene oznake registranta. Založnik mora registracijski agenciji zagotoviti kar največ možnih informacij o publikacijah v svoji zalogi. Seznaniti jo mora tudi z vsemi sedanjimi in prihodnjimi publikacijami, da bo lahko agencija določila oznako registranta najustreznejšega obsega.

Založnik mora registracijski agenciji za ISBN ali za to imenovani lokalni bibliografski ustanovi predložiti zahtevani obseg metapodatkov o publikaciji, za katero je pridobil oznako ISBN. Podrobnosti, zlasti o tipu in obliki metapodatkov, določi Mednarodna agencija za ISBN v sodelovanju z registracijskimi agencijami za ISBN (gl. razdelek 5.13)

Dodatne in podrobnejše informacije ter navodila v zvezi s sistemom ISBN so na razpolago pri lokalnih registracijskih agencijah.

10 Založniki, ki v sistemu ne sodelujejo

V primeru, da založnik v sistemu ISBN še ne sodeluje, naj ustrezna registracijska agencija stopi z njim v stik, ga pouči o pomembnosti in koristnosti dodeljevanja oznak ISBN za to določenim publikacijam in mu posreduje vse podrobnosti v zvezi z uvajanjem standarda.

Za založnike, ki samo občasno izdajo kakšen naslov in ki sami najverjetneje nikoli ne bodo prevzeli odgovornosti za številčenje, lahko registracijska agencija določi oznako registranta, ki bo označevala več različnih založnikov in iz tega bloka označuje vse publikacije ne glede na založnika. Ker je to prej izjema kot splošno pravilo, je potrebno skrajno skrbno in previdno ravnanje, saj lahko sicer pride do zmede glede na splošno določilo, da velja en element registranta za enega samega založnika ali imprint. V takih primerih lahko določenega založnika označuje samo posamična oznaka ISBN in ne element registranta.

V nekaterih državah registracijska agencija sama dodeljuje oznake ISBN obveznim izvodom, ki oznake še nimajo. Registracijska agencija nato o dodeljeni oznaki ISBN obvesti založnika in poskrbi, da je ta oznaka objavljena tudi v nacionalni bibliografiji.

11 ISBN in GS1

EAN International (EAN), Uniform Code Council (UCC), Mednarodna agencija za ISBN in Mednarodna agencija za ISMN so leta 1997 sklenili dogovor o vzajemnem sodelovanju. Ta sporazum zagotavlja njihovim predstavnikom na generalnih skupščinah združenj vzajemni status opazovalca in omogoča posvetovanje in sodelovanje pri odločanju o številčenju netiskanega knjižnega gradiva. Februarja 2005 sta se EAN International in Uniform Code Council združila pod skupnim imenom GS1.

GS1 Global Office
Blue Tower
Avenue Louise 326
B-1050 Brussels
Belgija
Tel.: (+32 2) 788 7800
Faks: (+32 2) 788 7899
E-mail: contactus@gs1.org
URL: <http://www.gs1.org>

Za stike z nacionalnimi organizacijami GS1 gl. URL <http://www.gs1.org/contact>.

V Sloveniji:

GS1 Slovenija
Dimičeva ulica 9,
1000 Ljubljana
Tel: + 386 1 5898 320
E-mail: info@gs1si.org
URL: <http://www.gs1si.org/>

12 ISBN in drugi identifikatorji

12.1 DOI

Sistem digitalnega identifikatorja objekta (DOI®, Digital Object Identifier) je namenjen identifikaciji vsebine objektov v digitalnem okolju. Oznake DOI® so dodeljene kateri koli entiteti, ki se uporablja v digitalnem omrežju. Nudijo trenutno veljavno informacijo, vključno s tem, kje na internetu je te entitete ali informacije o njih mogoče najti. Informacija o digitalnem objektu se lahko sčasoma spremeni, kakor tudi podatek o njegovi lokaciji, njegova oznaka DOI pa se ne spremeni nikoli.

International DOI Foundation

Tel.: (+44) 0 1865 559070

E-mail: n.paskin@doi.org

URL: <http://www.doi.org>

12.2 ISBN-A

Aktivacijski ISBN (ISBN-A, Actionable ISBN) je sintaksa in storitev, ki jo nudijo nekatere agencije za ISBN in oskrbuje DOI®, s pomočjo katerega se obstoječe oznake ISBN izrazijo v sistemu DOI ter tako zagotovijo možnost povezovanja oznake ISBN z enim ali več naslovi URL.

International ISBN Agency

United House

North Road

UK-London N7 9DP

Združeno kraljestvo

Tel.: (+44) (0)20 7503 6418

E-mail: info@isbn-international.org

URL: <http://www.doi.org/factsheets/ISBN-A.html>

12.3 GTIN

Globalna trgovska identifikacijska številka (GTIN, Global Trade Item Number) je splošen izraz za vse identifikatorje proizvodov EAN.UCC, vključno s predstavitvijo oznake ISBN v obliki EAN-13.

GS1 Global Office
Blue Tower
Avenue Louise 326
B-1050 Brussels
Belgija
Tel.: (+32 2) 788 7800
Faks: (+32 2) 788 7899
E-mail: contactus@gs1.org
URL: <http://www.gs1.org/barcodes/technical/idkeys/gtin>

12.4 URN

Enotna imena virov (URN, Uniform Resource Names) so stalni identifikatorji informacijskih virov. Njihova sintaksa, definirana v internetnem standardu RFC 2141, je

<URN> := »urn:« <NID> »:« <NSS> ,

kjer je <NID> identifikator imenskega prostora in <NSS> značilni niz imenskega prostora. Vodilni "urn:" in identifikator imenskega prostora razlikujeta velike in male črke.

NID »isbn« je bil rezerviran za sistem ISBN v RFC 3187 (gl. povezavo spodaj). V skladu s tem RFC ima kateri koli URN, ki temelji na oznaki ISBN, sledečo sintakso:

urn:isbn: <NSS>, kjer značilni niz imenskega prostora vsebuje ISBN v strojno čitljivi obliki.

Npr: urn:isbn:9780110002224

Dodatne informacije: <http://tools.ietf.org/html/draft-ietf-urnbis-rfc3187bis-isbn-urn-00>

12.5 ISAN

Mednarodna standardna številka avdiovizualnega dela (ISAN, International Standard Audiovisual Number) je prostovoljni sistem označevanja z metapodatkovno shemo, ki omogoča identifikacijo katerega koli avdiovizualnega dela, vključno s filmi, z risanimi in dokumentarnimi filmi, s televizijskimi programi, športnimi dogodki, z reklamami in tudi z njimi povezanimi verzijami.

Oznako ISAN pokrivata dva standarda ISO (ISO 15706-1 in 15706-2).

Z ISAN upravlja:

ISAN International Agency
1A, rue du Beulet
CH-1203 Geneva
Švica
Tel.: (+41) 22 545 10 00
Faks: (+44) 22 545 10 40
E-mail: info@isan.org
URL: <http://www.isan.org>

12.6 ISMN

Mednarodna standardna številka glasbenega tiska (ISMN, International Standard Music Number) se uporablja za identifikacijo vseh publikacij z glasbenimi tiski, ki se prodajajo, najemajo ali so na razpolago zastonj.

Oznaka ISMN se lahko s pomočjo predpone EAN 979-0 vgradi v 13-mestno mednarodno črtno kodo. Za potrebe črtne kode dobi »M« vrednost 0 (nič).

Oznaka ISMN se ne uporablja za knjige o glasbi, ki dobijo ISBN, prav tako se ne uporablja za glasbene trakove, zgoščenke ali videoposnetke.

Sistem ISMN upravlja Mednarodna agencija za ISMN:

International ISMN Agency
Schlossstr. 50
D-12165 Berlin
Nemčija
Tel: (+49) 30 7974 5002
Faks: (+49) 30 7974-5254
E-mail: ismn@ismn-international.org
URL: <http://ismn-international.org>

Za sistem ISMN v Sloveniji skrbi:

Slovenska agencija za ISMN
Narodna in univerzitetna knjižnica
Turjaška 1
P.p. 259
1001 Ljubljana
Tel.: (01) 58 61 314
Faks: (01) 58 61 311
E-mail: isbn@nuk.uni-lj.si
URL: <http://www.nuk.uni-lj.si>

12.7 ISRC

Mednarodna standardna koda posnetka (ISRC, International Standard Recording Code) je mednarodni standardni identifikator za zvočne posnetke in glasbene videoposnetke (ISO 3901). Označuje vsak posnetek umetniškega dela (vendar ne fizične enote) ne glede na vsebino ali medij, na katerem je delo izdano. Kodirana oznaka ISRC omogoča avtomatično identifikacijo posnetkov pri izplačilu avtorskih tantiem.

Sistem ISRC upravlja IFPI (International Federation of the Phonographic Industry):

International ISRC Agency
IFPI Secretariat
10 Piccadilly
UK-London, W1J 0DD
Združeno kraljestvo
Tel.: +44 (0)20 7878 7900
Faks: +44 (0)20 7878 7950

E-mail: isrc@ifpi.org

URL: <http://www.ifpi.org/isrc>

12.8 ISSN

Mednarodna standardna številka serijske publikacije (ISSN, International Standard Serial Number, ISO 3297) je mednarodni standardni identifikator za serijske publikacije oz. kontinuirane vire (tj. publikacije, katerih konec izhajanja ni predviden). Take publikacije običajno izhajajo v zaporednih ali integrirnih kosih, ki imajo navadno številčne in/ali kronološke oznake. Tipični primeri serijskih publikacij so časniki, časopisi, magazini itn. in kontinuirani integrirni viri, kot so publikacije z nevezanimi listi, ki se stalno dopolnjujejo.

Sistem ISSN upravlja ISSN International Centre:

ISSN International Centre

5, rue de Turbigo

F-75003 Paris

Francija

Tel.: (+33) 1 44 88 22 20

Faks: (+33) 1 40 26 32 43

E-mail: issnic@issn.org

URL: <http://www.issn.org>

Nekatere vrstne publikacije, kot so letne publikacije, letopisi, knjižne zbirke itn., dobijo oznako ISSN samo za naslov serije (ta ostane enaka za vse številke ali posamezne zvezke v zbirki) in oznako ISBN za vsak posamezni kos. Če sta dodeljeni obe oznaki, tj. ISBN in ISSN, morata biti med seboj nedvoumno ločeni.

Za sistem ISSN v Sloveniji skrbi:

ISSN center Slovenija

Narodna in univerzitetna knjižnica

Turjaška 1

P.p. 259

1001 Ljubljana

Tel.: (01) 2001 127

Faks: (01) 4255 007

E-mail: irena.eiselt@nuk.uni-lj.si

URL: <http://www.nuk.uni-lj.si>

12.9 ISTC

Mednarodna standardna koda besedila (ISTC, International Standard Text Code, ISO 21047) je sistem označevanja za enkratno identifikacijo besedilnih del; izraz »delo« se v tem primeru nanaša na katero koli vsebino v konvencionalnih tiskanih knjigah, zvočnih knjigah, statičnih e-knjigah ali obogatenih e-knjigah, kot tudi na vsebino, ki se lahko pojavlja v časnikih in časopisih.

Oznaka ISTC ne more biti dodeljena fizičnemu izdelku ali drugi pojavnosti obliki dela. Taki fizični izdelki (npr. tiskana knjiga, govoreča knjiga ali elektronske verzije teh izdelkov) morajo dobiti ISBN.

Dodatne informacije nudi:

EDItEUR

United House

North Road

UK-London N7 9DP

Združeno kraljestvo

Tel.: (+44) (0) 20 7503 6418

Faks.: (+44) (0) 20 7503 6418

E-mail: info@editeur.org

URL: <http://www.its-international.org>

12.10 ISWC

Mednarodna standardna koda glasbenega dela (ISWC, International Standard Musical Work Code) identificira glasbena dela kot nedotakljive stvaritve. Ne uporablja se za identifikacijo pojavnih oblik glasbenih del ali z njimi povezanih objektov. Take pojavnne oblike in objekti so v domeni ločenih identifikacijskih sistemov, kot sta ISRC in ISMN (gl. opise posameznih identifikatorjev v tem poglavju).

Primer

Za identifikacijo Mozartovega dela Čarobna piščal (Die Zauberflöte) je primerna oznaka ISWC. Različne tiskane partiture bodo vsaka zase označene z oznakami ISMN, libreti in njegovi prevodi bodo dobili oznake ISTC in njihove pojavnne oblike (publikacije) ISBN; videoposnetek predstave mora dobiti oznako ISAN in zvočni posnetek opere oznako ISRC.

Dodatne informacije nudi:

CISAC

20-26 Boulevard du Parc

F-92200 Neuilly sur Seine

Francija

Tel.: (+33 1) 55 62 08 50

Faks: (+33 1) 55 62 08 60

E-mail: cisac@cisac.org

URL: <http://www.cisac.org>

12.11 ISNI

Mednarodni standardni identifikator imena (ISNI, International Standard Name Identifier) temelji na standardu ISO 27729, ki je namenjen identifikaciji javnih identitet sodelujočih, tj. identitet, ki jih javno uporabljajo subjekti vpleteni v vsebine medijskih industrij pri ustvarjanju, produkciji, upravljanju in v distribucijskih mrežah teh vsebin. Sistem ISNI enkratno identificira izključno javne identitete na različnih področjih ustvarjalne dejavnosti. Oznaka ISNI zagotavlja orodje za nedvoumno identifikacijo javnih identitet, pri katerih bi sicer lahko prišlo do zamenjave. Oznaka ISNI ni namenjena zagotavljanju neposrednega dostopa do popolnih podatkov o javni identiteti, zagotavlja le povezave do drugih sistemov, ki vsebujejo te podatke.

Dodatne informacije nudi:

ISNI International Agency Ltd
c/o ALCS
The Writers' House
13 Haydon Street
UK-London EC3N 1DB
Združeno kraljestvo
E-mail: info@isni.org
URL: <http://www.isni.org>

13 ONIX za knjige

ONIX za knjige (ONIX for Books Product Information Message) je mednarodni standard za predstavljanje in povezovanje podatkov o proizvodih knjižne industrije v elektronski obliki.

ONIX za knjige so razvili pri skupini EDItEUR skupaj z Book Industry Study Group (ZDA) ter Book Industry Communication (VB) in je danes v rabi širom sveta. Nadaljnji razvoj ONIX-a danes upravlja mreža nacionalnih skupin z Mednarodnim usmerjevalnim odborom, koordinator je EDItEUR. Zadnja verzija v času nastanka tega priročnika je verzija 3.0.

Izkušnje kažejo, da nudi ONIX za knjige založnikom dve pomembni poslovni ugodnosti. Kot komunikacijski format omogoča odpošiljanje obogatnih informacij o proizvodu v standardni obliki v prodajno mrežo, trgovcem na debelo in distributerjem, večjim trgovcem na drobno, agregatorjem in podružnicam. Z zagotavljanjem vzorca za vsebino in strukturo opisa proizvoda ONIX pomaga pri spodbujanju uvajanja boljših internih informacijskih sistemov, zmožnih zbiranja vseh metapodatkov, ki so potrebni za opis in promocijo novih naslovov in naslovov na zalogi. Isti osnovni podatki se lahko uporabijo za pripravo bolj zahtevnih seznamov z najavami, za pripravo katalogov in drugega promocijskega gradiva.

Za partnerje v dobavni verigi na področju pretakanja publikacij (downstream) pomeni ONIX za knjige učinkovitejše in hitrejše nalaganje posodobljenih podatkov o proizvodih v sisteme, namenjene uporabnikom, mnogo manj ročnih posegov in mnogo manjše tveganje za napake.

ONIX za knjige so preslikali v format MARC21 v Kongresni knjižnici in v format UNIMARC v Britanski knjižnici. Uporabljajo ga tudi nekatere nacionalne knjižnice pri pridobivanju podatkov od založnikov za pripravo kataložnih zapisov o publikaciji (CIP) ali za neposredno dopolnjevanje javnih katalogov (OPAC).

Na razpolago je tudi specifikacija podsistema ONIX-a za knjige, ki je namenjen prenosu metapodatkov za potrebe registracije oznak ISBN. To verzijo lahko uporabijo založniki za obveščanje registracijskih agencij o oznakah ISBN, ki so jih dodelili svojim proizvodom, pri tem pa ni nujna raba popolnega ONIX-a za knjige.

Dodatne informacije nudi:

EDItEUR

United House

North Road

UK-London N7 9DP

Združeno kraljestvo

Tel.: +44 (0)20 7503 6418

Faks: +44 (0)20 7503 6418

E-mail: info@editeur.org

URL: <http://www.editeur.org/8/ONIX/>

14 Publikacije

Publishers' International ISBN Directory (PIID)

Publishers' International ISBN Directory vsebuje vse dodeljene oznake registrantov in podatke o založnikih ter njihove kontakte. Izhaja tekoče v tiskani in elektronski obliki.

Za nadaljnje informacije gl. URL http://www.nuk.uni-lj.si/dokumenti/2014/najpogostejša_isbn.pdf

15 Najpogostejša vprašanja v zvezi s sistemom ISBN

Gl. *Najpogostejša vprašanja v zvezi s sistemom ISBN*

Gl. tudi ISBN FAQs, URL <http://isbn-international.org/faqs>

DODATEK 1 - Izračun kontrolne številke (števke) in porazdelitev razponov

A1.1 Izračun kontrolne številke

Vsaka od prvih dvanajstih števk oznake ISBN je izmenično pomnožena z 1 in 3. Kontrolna številka je enaka 10 minus ostanek, ki je rezultat deljenja vsote ponderiranih zmnožkov prvih dvanajstih števk z deset, z eno izjemo. Če je rezultat tega izračuna kot kontrolna številka 10, je kontrolna številka 0.

Za izračun kontrolne številke za ISBN 978-0-11-000222-? uporabi naslednje korake:

Korak 1: določi vsoto ponderiranih zmnožkov za prvih dvanajst števk oznake ISBN (gl. spodnjo tabelo).

	Elementi predpono			Oznaka registracijske skupine	Oznaka registranta		Oznaka publikacije						Kontrolna številka	Vsota
	9	7	8		1	1	0	0	0	2	2	2		
ISBN	9	7	8	0	1	1	0	0	0	2	2	2	?	
Utež	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3	-	
Zmnožek	9	21	8	0	1	3	0	0	0	6	2	6	-	56

Korak 2: deli vsoto ponderiranih zmnožkov za prvih dvanajst števk oznake ISBN z 10 in določi ostanek.

$$56/10 = 5 \quad \text{ostanek} = 6$$

Korak 3: odštej ostanek, izračunan v drugem koraku, od 10. Dobljena razlika je vrednost kontrolne številke; izjema je primer, ko je ostanek v drugem koraku 10, takrat je kontrolna številka 0.

$$10 - 6 = 4$$

Kontrolna številka = 4

ISBN 978-0-11-000222-4

Naslednja matematična formula je alternativni način izračunavanja kontrolne številke:

Kontrolna številka = $\text{mod } 10(10 - [\text{mod } 10\{\text{vsota ponderiranih zmnožkov prvih 12 števk v oznaki ISBN}\}])$

Kontrolna številka = $\text{mod } 10(10 - [\text{mod } 10\{56\}])$

Kontrolna številka = 4

Da je oznaka ISBN veljavna, mora biti vsota ponderiranih zmnožkov prvih dvanajstih števk oznake ISBN in kontrolna številka deljiva z 10 brez ostanka.

Opomba

Dolžine elementov registracijske skupine, registranta in oznake publikacije so spremenljive in ni nujno, da so vedno enake kot v prikazani tabeli. Prav tako niso veljavne vse kombinacije registracijskih skupin in registrantov. Formula za preverjanje in delitev oznak ISBN je v razdelku *Porazdelitev razponov*.

Za pomoč pri izračunavanju kontrolnih številok se obrnite na svojo lokalno registracijsko agencijo, ki vam pomaga pri izračunavanju vaših oznak ISBN tako, da vam priskrbi seznam že izračunanih kontrolnih številok, ali pa vam da na razpolago programsko opremo, ki vam omogoča izračun lastnih oznak ISBN.

A1.2 Porazdelitev razponov

Razponi so dodeljeni glede na pričakovano povpraševanje (tj. velikost založniških programov) v določenih regionalnih ali jezikovnih skupinah. Nekaj oznak registracijskih skupin bo Mednarodna agencija za ISBN hranila v rezervi in s tem zagotovila kapacitete za prihodnost. Te oznake bo Mednarodna agencija za ISBN podelila glede na potrebe, ko bo primanjkovalo oznak v posameznih skupinah. Poleg tega lahko za prihodnje potrebe ostane nedoločen tudi razpon oznak registrantov znotraj registracijske skupine, ki je že bil dodeljen določeni regionalni ali jezikovni skupini.

Izčrpne podrobnosti o registracijskih skupinah in metapodatki o razponih registrantov so na razpolago pri Mednarodni agenciji za ISBN in omogočajo preverjanje veljavnosti že dodeljenih razponov. Vse kombinacije registracijskih skupin in registrantov niso veljavne. Kako členiti oznako ISBN v njene sestavne dele z uporabo podatkov o skupinah in razponu registrantov, je razvidno v spodnjih tabelah. Za izračun kontrolne številke in ugotavljanje njene veljavnosti gl. razdelek *Izračun kontrolne številke*.

Število znakov v vsakem od elementov ISBN za oznako registracijske skupine, oznako registranta in oznako publikacije je spremenljivo, čeprav je skupno število znakov v teh treh elementih devet. Teh devet znakov, skupaj s 3-mestnim elementom predpone in kontrolno številko, tvori 13-mestno oznako ISBN. Število znakov v elementih registracijske skupine in registranta se bo spreminjalo glede na založniško produkcijo registracijske skupine ali registranta. Registracijske skupine, pri katerih je predvidena zelo velika založniška produkcija, bodo dobile oznako dolgo en ali dva znaka. Založniki, pri katerih se pričakuje večje število publikacij, bodo dobili oznako dolgo dva ali tri znake.

Opomba

Število znakov, ki so predvideni in dodeljeni registracijskim skupinam s predpono 978, ne napoveduje števila znakov, ki bodo predvideni in dodeljeni s prihodnjimi predponami (tj. elementom predpone 979). Dodeljevanje registracijskih skupin in oznak registrantov za prihodnje predpone bo odražalo zgodovino dodeljevanja in njegovo projekcijo za celotni sistem elementa predpone, gledan enovito.

Oznake registracijskih skupin iz skupine 979 bodo namenoma razdeljene samo nacionalnim agencijam. Mednarodna agencija za ISBN se bo izogibala dodeljevanju oznak, ki si bi jih delilo več agencij na skupnem jezikovnem območju. Oznake registracijskih skupin iz skupine 979 bodo razdeljene glede na potrebe oz. ko bo zmanjkalo dosedanjih oznak; tako tudi za oznako 979 še ni narejena distribucijska tabela, ki bi bila primerljiva s **Tabelo 1** spodaj.

Določanje notranje porazdelitve v 13-mestni oznaki ISBN je dvostopenjski postopek: najprej je treba določiti registracijsko skupino po pravilih glede na dodeljeni element predpone ISBN; nato se določi dolžino elementa registranta in elementa publikacije po pravilih registracijske skupine. Pravila za registracijsko skupino so na razpolago pri Mednarodni agenciji za ISBN.

Tabela 1 ponazarja porazdelitev razponov registracijskih skupin znotraj predpone 978. Za katero koli drugo predpono EAN.UCC, ki se bo uporabljala v sistemu ISBN, bo Mednarodna agencija za ISBN pripravila rešitev za oblikovanje registracijskih skupin še preden bo začela z dodeljevanjem oznak registracijskim skupinam znotraj predpone EAN.UCC. Priporočeno je redno preverjanje morebitnih dodatkov ali sprememb pri rešitvah za oblikovanje registracijskih skupin pri Mednarodni agenciji za ISBN.

Tabela 1 - Porazdelitev registracijskih skupin znotraj predpone 978

Element predpone	Razpon registracijskih skupin	Število razpoložljivih oznak za registrsko skupino
978	0-5	100 000 000
	600-649	1 000 000
	650000-6999999	(nedoločen razpon)
	7	100 000 000
	80-94	10 000 000
	950-989	1 000 000
	9900-9989	100 000
	99900-99999	10 000

Tabela 2 ponazarja, kako v dodeljeni oznaki ISBN določiti strukturo registracijske skupine za predpono 978. Pregled petih števk, ki sledijo predponi, bo omogočil določitev dolžine oznake registracijske skupine. Ko je znana dolžina oznake registracijske skupine, se lahko določi skupino registranta.

Tabela 2 – Metoda določanja strukture registracijske skupine za predpono 978

Če je pet števk za elementom s predpono v razponu	Dolžina registracijske skupine	Delitve elementa s predpono in registracijske skupine bodo nastopile za naslednjimi števki in z njimi povezanimi elementi
00000-59999	1	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina)
60000-64999	3	3. (element s predpono) 6. (registracijska skupina)
65000-69999	0 (nedoločeno)	nedoločen razpon
70000-79999	1	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina)
80000-94999	2	3. (element s predpono) 5. (registracijska skupina)
95000-98999	3	3. (element s predpono) 6. (registracijska skupina)
99000-99899	4	3. (element s predpono) 7. (registracijska skupina)
99900-99999	5	3. (element s predpono) 8. (registracijska skupina)

Dolžino oznake registranta znotraj vsake registracijske skupine določijo registracijske agencije za ISBN v skladu s potrebami založniške industrije na svojem območju. Razpone za vsako registracijsko skupino določi Mednarodna agencija za ISBN vnaprej, preden se določi razdelitev razponov oznak ISBN založnikom znotraj teh skupin.

PRIMER 1

Testni ISBN: 9786999999990

Predpona EAN.UCC: 978

(Testna registracijska skupina): 69999

Registracijska skupina: (nedoločena in neveljavna)

Opomba

Testni ISBN ni veljaven, ker je testna registracijska skupina znotraj razpona 65000–69999, kjer je dolžina registracijske skupine 0 znakov (trenutno nedoločena).

PRIMER 2

Testni ISBN: 9780777777770

Predpona EAN.UCC: 978

(Testna registracijska skupina): 07777

Registracijska skupina:0

Opomba

Testni ISBN je veljaven, ker je testna registracijska skupina znotraj razpona 00000–59999, kjer je dolžina registracijske skupine en znak (določena in veljavna).

Tabela 3 ponazarja razdelitev razponov oznak registrantov in oznak publikacij znotraj registracijske skupine 978-0. Razpone oznak registrantov znotraj vsake registracijske skupine bo določila Mednarodna agencija za ISBN glede na pričakovane založniške programe te registracijske skupine.

Tabela 3 – Porazdelitev razponov oznak registrantov in oznak publikacij znotraj skupine 978-0

Registracijska skupina	Razpon oznak registrantov	Število razpoložljivih oznak za identifikacijo publikacije na registranta
978-0	00-19	1 000 000
	200-699	100 000
	7000-8499	10 000
	85000-89999	1 000
	900000-949999	100
	9500000-9999999	10

Tabela 4 ponazarja, kako določiti notranjo strukturo za registracijsko skupino 978-0. Pregled petih števk, ki sledijo registracijski skupini, bo omogočil določitev dolžine oznake registranta. Ko je znana dolžina oznake registranta, se lahko določi dolžino oznake publikacije.

Tabela 4 – Metoda določanja notranje strukture za registracijsko skupino 978-0

Če je pet števk za oznako registracijske skupine v razponu	Dolžina registranta	Dolžina oznake publikacije	Notranja delitev bo nastopila za vsako od naslednjih števk in z njimi povezanih elementov
00000-19999	2	6	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina) 6. (registrant) 12. (publikacija)
20000-69999	3	5	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina) 7. (registrant) 12. (publikacija)
70000-84999	4	4	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina) 8. (registrant) 12. (publikacija)
85000-89999	5	3	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina) 9. (registrant) 12. (publikacija)
90000-94999	6	2	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina) 10. (registrant) 12. (publikacija)
95000-99999	7	1	3. (element s predpono) 4. (registracijska skupina) 11. (registrant) 12. (publikacija)

PRIMER:

Testni ISBN: 9780777777770

Predpona EAN.UCC: 978

Registracijska skupina: 0

(Testni registrant): 77777

Registrant: 7777

Publikacija: 7777

Kontrolna števika: 0

Prikazani ISBN: 978-0-7777-7777-0

Opomba

Testni registrant je znotraj razpona 70000-84999, kjer je dolžina registranta 4 znake (določena in veljavna).

Tabela 5 ponazarja porazdelitev razpona oznak registrantov in največje možno število oznak za publikacije znotraj skupne 978-951

Tabela 5 – Porazdelitev razponov oznak registrantov in oznak publikacij znotraj skupine 978-951

Registracijska skupina	Razpon oznak registrantov	Število razpoložljivih oznak za identifikacijo publikacije na registranta
978-951	0-1	100 000
	20-54	10 000
	550-889	1 000
	8900-9499	100
	95000-99999	10

Tabela 6 ponazarja, kako določiti notranjo strukturo za registracijsko skupino 978-951. Pregled petih števk, ki sledijo registracijski skupini, bo omogočil določitev dolžine oznake registranta. Ko je znana dolžina oznake registranta, se lahko določi dolžino oznake publikacije.

Tabela 6 – Metoda določanja notranje strukture za registracijsko skupino 978-951

Če je pet števk za oznako registracijske skupine v razponu	Dolžina registranta	Dolžina oznake publikacije	Notranja delitev bo nastopila za vsako od naslednjih števk in z njo povezanim elementom
00000-19999	1	5	3. (element) 6. (registracijska skupina) 7. (registrant) 12. (publikacija)
20000-54999	2	4	3. (element) 6. (registracijska skupina) 8. (registrant) 12. (publikacija)
55000-88999	3	3	3. (element) 6. (registracijska skupina) 9. (registrant) 12. (publikacija)
89000-94999	4	2	3. (element) 6. (registracijska skupina) 10. (registrant) 12. (publikacija)
95000-99999	5	1	3. (element) 6. (registracijska skupina) 11. (registrant) 12. (publikacija)

PRIMER:

Testni ISBN: 9789512388882

Predpona EAN.UCC: 978

Registracijska skupina: 951

(Testni registrant): 23888

Registrant: 23

Publikacija: 8888

Kontrolna številka: 2

Prikazani ISBN: 978-951-23-8888-2

Opomba

Testni registrant je znotraj razpona 20000-54999, kjer je dolžina registranta 2 znaka (določena in veljavna).